

Til: Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 16.10.2023

Høringssvar: NOU 2023: 16 Evaluering av pandemihåndteringen – rapport fra Koronautvalget

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er en interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende. Nasjonalforeningen for folkehelsen har helselag og demensforeninger over hele landet.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er glad utvalget trekker frem frivillighetens viktige rolle under pandemihåndteringen og at mer systematisk dialog med frivilligheten kan bidra til mer målrettede og differensierte tiltak der det er mulig. Dette samsvarer med budskap fra koronakommisjonen som framhevet at samarbeid i krise bør bygge på likeverdig samarbeid i normalsituasjoner. Vi vil også vise til anbefalingen fra totalberedskapskommisjonen om bedre involvering av frivillige organisasjoner i beredskapsarbeidet, både i planarbeid og i tilknytning til øvelser. Vi mener det er viktig nå at både koronautvalget, koronakommisjonen og totalberedskapskommisjonen nå følges opp gjennom å etablere strukturer for samhandling mellom myndighetene og frivilligheten om beredskap. Det er særlig tre roller helsefrivilligheten kan fylle:

1. Representere sårbare grupper

Pasientorganisasjoner representerer grupper som vil være spesielt sårbare ved mange ulike typer kriser. Under pandemien bidro Nasjonalforeningen for folkehelsen med sin rolle som interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende på flere måter ved å blant annet kartlegge situasjonen, bidra med informasjon og å informere helsemyndighetene. Ved å kjenne og ha dialog med gruppene pasientorganisasjoner representerer, kan vi bidra til bedre håndtering fra myndighetene.

2. Frivilligheten kan bidra med tilleggstjenester

Under krise vil det kunne være behov for ekstra aktiviteter for å ivareta enkelte grupper. Frivilligheten kan omstille seg raskt og ta ekstra ansvar overfor grupper de representerer. Nasjonalforeningen for folkehelsen mener det må i fremtidige kriser etableres andre former for stimuleringsordninger for frivillig innsats, enn de som ble etablert under pandemien. Mens næringslivet ble kompensert for konsekvenser av pandemien gjennom tillitsbaserte krisepakker med mulighet til ettersyn og kontroll, måtte frivilligheten bruke tid på enkeltsøknader for å få støtte til aktiviteter. Under krise kan det ofte være behov for at etablerte organisasjoner med etablert infrastruktur, aktiviteter og informasjonskanaler får støtte til å opprettholde og forsterke allerede etablerte tilbud tilpasset krisens karakter. Det er viktig å planlegge for et samarbeid hvor frivilligheten kan bidra med det vi er gode på, uten å måtte jage etter penger til nye og tidsavgrensede prosjekter. Nasjonalforeningen for folkehelsen etterlyser en slik forståelse av frivilligheten i beredskapsplaner for fremtiden.

3. Frivillighetens rolle i kommunikasjon og opprettholdelse av tillit

Frivillige organisasjoner har en viktig rolle i byggingen av den sosiale kapitalen som preger landet i normalsituasjoner og som bidrar til å skape oppslutning om krisehåndteringen under kriser. Denne tilliten må ikke tas for gitt. Tilliten befolkningen hadde til pandemihåndteringen trenger ikke være like sterk under neste krise. Spredning av falsk og misledende informasjon som undergravde kriserespons bidro til mistillit og helseskadelig adferd under pandemien (infodemi). Frivilligheten kan være faktabærere og bidra med rett informasjon både overfor egne grupper, og som representant for sine kjerneområder overfor den øvrige befolkningen. For å ta denne rollen må samarbeidet mellom frivilligheten være en del av beredskapen og bygge på et sterkt ordinært samarbeid.

Mina Gerhardsen
Generalsekretær